

חציית הזָבְרוּץ'

מפקד הדיוויזיה הששית הודיע שנובוגֶרַאד-וולִינסֶק נכבשה היום עם שחר. המטָה יצא מקְרַאפִיבְנו, ושיירת-האספקה שלנו התפרשה במאסֶף רעשני לאורך הכביש המוליך מְבֶרֶסֶט לווארשה, שניקולאי הראשון סללו על עצמותיהם של איכרים.

שדות פרג ארגמניים פורחים סביבנו, רוח הצהריים משתעשעת בשיפון המצהיב, הכוסמת הבתולית מתנשאת באופק כחומת מינזר רחוק. הוזהלין השקט מתפתל לו, הוזהלין מרחיק והולך אל הערפל הפניני של חורשות הליבנה, מזדחל בין התלוליות המלבלבות, ובידיים שנידלדלו נאחז בסבכי הקשות. שמש כתומה מתגלגלת על-פני הרקיע כגולגולת ערופה, נוגה רך ניצת בנקיקי העננים, דגלוני השקיעה מתנפפים מעל לראשינו. ריח דם של אתמול ופגרי סוסים נוטף אל צינת הערב. הֶזְבְרוּץ' המשחיר גועש ומערבל את טבעות הקצף של שוניותיו. הגשרים הרוסים ואנו עוברים את הנהר ברכיבה. ירח מפואר מונח על הגלים. הסוסים שוקעים במים עד גבם, קילוחים רועשים מפכפכים בין מאות רגלי הסוסים. מישוהו טובע ובקול מצלצל מגדף את הבתולה הקדושה. הנהר זרוע ריבועים שחורים של עגלות וכולו מלא המולה, שריקה וקולות שיר, הרועמים מעל לנחשי אור-הירח ומעל לבורות הזוהרים.

בשעת לילה מאוחרת אנו מגיעים לנובוגֶרַאד. בדירה שהוקצתה לי אני מוצא אשה הרה ושני יהודים אדמונים דקי צוואר. שלישי שקוע בשינה, מכוסה למעלה מראשו וגופו דחוק אל הקיר. בחדר שהקצו לי אני מוצא ארונות שתוכם שפוך, קרעי אדרות-נשים על הריצפה, צואת אדם ורסיסי כלים מקודשים, שהיהודים משתמשים בהם פעם אחת בשנה - בפסח.

"תנקי פה", אני אומר לאשה. "באיזה לכלוך אתם חיים, רבותי..."

שני היהודים מזנקים ממקומם. הם מקפצים בסוליות הלֶבֶד שלהם ומסלקים את השברים מן הריצפה, הם מקפצים בשתיקה, כקופים, כִּפְנִים בקירקס, צווארם מתנפח ומסתובב לכאן ולכאן. הם פורשים על הריצפה כסת פרומה ואני שוכב לי ליד הקיר, לצד היהודי השלישי, השקוע בשנתו. דלות נפחדת סוגרת על מישכבי.

הדומיה המיתה הכל, ורק הירח, ידיו הכחולות לופתות את ראשו העגול, הבהק, השאנן, משוטט לו מול החלון.

אני מחלץ את רגלי שנתקה, אני שוכב על הכסת הפרומה ונרדם. מפקד הדיוויזיה הששית מופיע בחלומי. רכוב על סוס מגושם הוא רודף אחרי מפקד הבריגדה ויורה שני כדורים לתוך עיניו. הכדורים מפלחים את ראשו של מפקד הבריגדה ושתי עיניו צונחות ארצה. "למה ציווית על הבריגדה לסגת?" צועק סאביצקי, מפקד הדיוויזיה הששית, אל הפצוע - וכאן אני מתעורר, שכן האשה ההרה ממשמת את פני באצבעותיה.

"פאניָה", היא אומרת לי, "אתה צועק מתוך שינה ומתהפך מצד אל צד. אציע לך מישכב בפינה אחרת, כי אתה דוחף את אבא שלי..."

היא מגביהה מעל הריצפה את רגליה הכחושות ואת כרסה המעוגלת ומסירה את השמיכה מעל האיש הישן. הישיש המת מוטל לו שם אפרקדן. גרונו מרוטש, פניו מבותרות לשניים, דם כחול נקרש בזקנו כגוש עופרת.

"פאניָה", אומרת היהודיה ומנערת את הכסת, "הפולנים שחטו אותנו, והוא התחנן לפניהם: תהרגו אותי בחצר האחורית, כדי שבתי לא תראה איך אני מת. אבל הם עשו מה שרצו, הוא הוציא את נשמתו בחדר הזה - וחשב עלי... ועכשיו אני רוצה לדעת", אמרה האשה פתאום בכוח נורא, "אני רוצה לדעת, איפה, בכל העולם כולו, תמצא עוד אב שידמה לאבי..."